

DE ZAANSCH E MOLE N

WIND BRIEF

INTERVIEW: **KORS VAN EKRI S VAN
ZAENS BRANDWEER MUSEUM**
DE STAAT VAN
DE ZAANSCH E MOLE N
VRIJWILLIGER
HAN VEENENDAAL

4	BESTUURLIJKE VERNIEUWING DE STAAT VAN DE ZAANSCH E MOLEN
6	IN HET MOLENMUSEUM BIJZONDERE FAMILIEFOTO'S
8	MAKERS VAN MOLENS TENTOONSTELLING
11	COLUMN NATASJA GROOTHUISMINK MOOI, MAAR...
12	MOMENTEN VAN AFSCHIED NEMEN STICHTING VAARWENS
16	TIJD VOOR EEN GOED GESPREK OUD-VOORZITTERS KIJKEN VOORUIT
20	TOEN EN NU HERINNERING AAN DE TWEELING, WESTZAAN
24	INTERVIEW MET KORS VAN EKRIS OVER HET ZAENS BRANDWEER MUSEUM
28	KOKEN MET MOLENPRODUCTEN CROUTONS MET RADIJSJES EN VENKEL
30	VRIJWILLIGER HAN VEENENDAAL AL VIJFENZESTIG JAAR LID
34	HERBOUW DE WATERDIEF NIEUWE MOLEN OP OUDE PLEK
37	EVEN VOORSTELLEN SJOERD MEIJERINGH
38	RONDJE MOLENS NIEUWS UIT HET VELD
45	COLOFON

GA MET ELKAAR KAMPEREN

Het ligt misschien niet direct voor de hand maar tussen de Zaanse Schans en de Italiaanse stad Venetië zijn veel overeenkomsten. Oh jee, ik zie de haren van cultuurkenners al te berge rijzen als zij deze bewering lezen. Nee, ik bedoel niet in alle opzichten, want het zijn David en Goliath met een heel ander leeftijd, geschiedenis en uitstraling. Maar er zijn wel degelijk parallellen. Water is een overeenkomst: de Zaan en het polderlandschap met zijn vele slootjes achter de dijk versus het Canal Grande en de vele kanalen in de stad. Beide plekken op deze aardkloot staan vol met erfgoed en genieten daarom een grote bekendheid in de gehele wereld. Daarom worden ze overstroomd door toeristen, zo erg zelfs dat maatregelen onvermijdelijk zijn om dat in goede banen te leiden. Maar beide zijn openbaar gebied zonder een hek er omheen, dus hoe doe je dat dan? Bijvoorbeeld

door invoering van entreegelden, maar wel zonder hek en op een manier dat de mensen die er wonen en werken (of daar moeten zijn anders dan met een toeristisch motief), gemakkelijk naar binnen kunnen zonder te betalen. Beide toeristische trekpleisters experimenteren hiermee deze zomer en evalueren dat naderhand om volgend jaar eventueel definitieve maatregelen te treffen. Je zou misschien kunnen zeggen dat de toegangsmaatregelen een ongeoorloofde inperking zijn van de EU-regels rond vrij verkeer. Maar daar tegenover staat dat geen enkele bezoeker – ook in de toekomst niet – zal worden geweerd. Hoe het massatoerisme dan beteugeld wordt, blijft de vraag. Waarschijnlijk is dat op beide plekken ook niet de bedoeling, want zowel op de Zaanse Schans als in Venetië is er veel geld nodig om het onderhoud van het gebied en de monumenten te kunnen betalen. Laten we ons hier vooral richten op de Zaanse Schans. Daar is inmiddels een pilot gestart waarbij de bezoeker met een nieuwe entreeticket toegang heeft tot alle molens en musea op de Schans. Zonder ticket kom je nergens in! Maar een bezoeker hoeft geen

kaartje te kopen. Hij of zij mag vrij rondlopen op de Schans en daarmee het gebied belasten en zich vergapen aan het erfgoed alsof het onderhoud van beide niets kost. Deze bezoeker komt weliswaar geen molen of museum binnen maar heeft wel de Schans gezien en als bewijs voor de thuisbasis een selfie gemaakt voor een molen. Hij of zij is bovendien in de klompenmakerij en de kaasboerderij geweest, Zaanse wordt het niet voor hem of haar.

Gelukkig houden de leden van De Zaanse Molen met hun lidmaatschapskaart wel toegang tot de molens. De pilot is overigens niet in de eerste plaats bedoeld om alle problemen op te lossen, maar vooral om alles boven tafel te krijgen. Tip aan de bestuurders van het erfgoed op de Schans: ga met elkaar op vakantie naar Venetië. Daar zijn ze net iets eerder begonnen met hun proef. Boek een camping in de buurt, want een hotel in de stad wordt te duur. Bovendien, als je met elkaar kunt kamperen dan kun je alles oplossen....

Ed Pielkenrood
hoofredacteur

Ga voor een beschrijving van de volledige pilot naar www.zaanschemolen.nl.

DE ZAANSCH E MOLEN

DE STAAT VAN DE ZAANSCH E MOLEN

BERGEN WERK VERZET MAAR NOG VEEL TE DOEN

De twee jaar geleden ingezette transitie van een informele organisatie naar een professioneel geleide vrijwilligersorganisatie is nog lang niet afgerond. Maar het gaat allemaal veel sneller dan gedacht. Er moet weliswaar nog veel worden gedaan, maar er zijn ook al bergen werk verzet. De snelheid waarmee een ander verloopt geeft rust. Dat vindt Jan Goedhart, voorzitter van de Raad van Toezicht. Deze raad beperkt zich overigens niet tot het controleren van het bestuur van de vereniging. Zij staat de directeur/bestuurder met raad en daad bij en luistert voortdurend naar wat er in de vereniging leeft.

Loopt alles nu op rolletjes? Nee, nog niet. De organisatorische achterstand binnen de vereniging was groot en de kwalitatieve eisen die aan een erfgoedorganisatie van het formaat van De Zaanse Molen worden gesteld, zijn de laatste jaren enorm strenger geworden. Eisen op het gebied van de financiële planning en verslaglegging, het formuleren van een toekomstvisie, het professioneel functioneren van de organisatie, het voeren van een zorgvuldig personeelsbeleid en ga zo maar door. Niet alles kan tegelijk worden aangepakt. Hoe is nu dan de staat van De Zaanse Molen?

HUIS OP ORDE

Directeur/bestuurder Katelijne Prinsenbergh zegt dat het huis - lees de organisatie van de vereniging - bijna helemaal op orde is. Er zijn het afgelopen jaar verschillende medewerkers aangenomen die het bestaande team versterken en zo de totale organisatie met de vele vrijwilligers in goede banen leiden. Prinsenbergh: "Er komt binnenkort nog een jonge fondsenwerver bij, in eerste instantie als trainee en bij gebleken geschiktheid per januari 2025 als vaste medewerker voor een

bepaald aantal uren. Verder hebben we op financieel gebied grote vorderingen gemaakt met een solide dagelijkse administratie en het opzetten van een meerjarige onderhouds- en investeringsbegroting tot 2040. Dat moet als wij in aanmerking willen komen voor subsidies van overheden en landelijke grote fondsen. In de onderhoudsbegroting spelen met name veiligheid en kostenstijgingen een grote rol. Ook is nu het arbeidsvoorwaardentrajec afgerond met een eigen regeling. In de salariering volgen we de huidige Museum CAO."

SPANNENDE PILOT

De voorbereiding van de pilot op de Zaanse Schans voor entreeheffing en druktebeheersing, die momenteel gaande is, heeft Prinsenbergh heel veel tijd gekost aan overleg met de andere partijen en de kwartiermaker op de Schans. Deze proef lost niet direct alle problemen op, maar moet een schat aan informatie leveren op grond waarvan volgend jaar definitieve maatregelen kunnen worden getroffen. Maatregelen waarvan de kosten kunnen worden betaald uit de entree, want alle bezoekers moeten bijdragen aan het

onderhoud van het gebied en de monumenten. Voor Prinsenbergh is de pilot een noodzakelijk maar spannend initiatief. "Financieel mogen wij er niet op achteruitgaan. Dat wil zeggen dat ik heb aangegeven minstens onze begroting voor deze zomer te willen halen. Weliswaar is de prijs voor een entreeticket veel minder dan de optelsom van de toegang tot alle verschillende attracties, maar naar verwachting zullen veel meer bezoekers nu een ticket kopen. Zonder ticket heb je tot geen enkele molen of museum toegang. Mochten er onverhoopt toch veel minder tickets worden verkocht dan verwacht, dan kan de pilot in het ergste geval halverwege worden stilgelegd en vallen we terug op het oude entreebeleid."

REPUTATIEMANAGEMENT

Een ander groot project dat veel aandacht opeist is het 100-jarig jubileum van de vereniging in 2025. Prinsenbergh: "Hierbij moeten we naast het vieren van het jubileum vooral stappen maken in draagvlakverbreding en het bevestigen van onze reputatie van betrouwbaarheid, kundigheid en aantrekkelijkheid, zodat we ook in de toekomst worden gezien door grote fondsen

door Ed Pielkenrood

en overheden. Het is de bedoeling dat we daarvoor het hele jaar activiteiten organiseren met twee hoogtepunten. Eén rond de eigenlijke verjaardag van de vereniging op 17 maart en één rond de Zaanse Molendag eind september. Inmiddels is er een werkgroep geformeerd die al druk aan de slag is en deze zomer versterkt zal worden met een ingehuurd professional op het gebied van evenementenorganisatie."

RAAD VAN TOEZICHT OP VOLLE STERKTE

Goedhart beseft dat er heel veel op het bordje ligt van de directeur/bestuurder. "Katelijne maakt veel meer uren dan waarvoor zij is aangenomen en wordt betaald, maar zij doet dat met grote inzet en veel plezier. Vanuit de Raad van Toezicht staan we haar zoveel mogelijk bij en met haar heb ik veelvuldig overleg. Gelukkig is de Raad van Toezicht nu ook op volle sterkte. Wij prijzen ons gelukkig met de komst van twee nieuwe specialisten op het gebied van erfgoed en toerisme. Het gaat om Anneke van Mispelaar, die expert is op het gebied van vrijetijdseconomie, ruimtelijke economische ontwikkeling en samenwerking in het publieke en publiek-private domein. Zij is bovendien heel goed ingevoerd in de wereld van het erfgoed, die zij op haar duimpje kent. Joop Bergevoet is directeur bedrijfsvoering bij het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem en daar verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken binnen het museum, dus ook voor het vastgoedbeheer waaronder de molens. Bij ons is zijn expertise op het gebied van ambacht, cultuur, ondernemerschap en toerisme zeer welkom."

NIEUWE AANWINST

door Henk Heijnen en Fulco Rol

In 2023 kreeg De Zaanse Molen een aantal bijzondere foto's van de familie Van der Horst. Op één ervan is een bekend Zaan dijks echtpaar te zien. We zijn in Zaan dijk, aan de achterkant van Lagedijk 82. De fotograaf stond met zijn rug naar de Zaan toen hij dit huiselijk tafereeltje vastlegde. We zien de Zaan dijkker huisarts Jan Mulder en zijn vrouw Anna Catharina Mulder-Prins (1837-1909) terwijl ze waarschijnlijk een spelletje trictrac spelen. Achter het tafeltje staat Louise Alberti (1864-1948), een nichtje van moederskant van het echtpaar.

Het echtpaar Mulder aan het einde van de 19e eeuw

Jan Mulder (1830-1905) studeerde geneeskunde aan de universiteit van Leiden. Na zijn afstuderen in 1856 trok hij een jaar lang door Europa en bezocht overal klinieken om zijn kennis te vergroten. In 1857 promoveerde Mulder en vestigde zich als huisarts in Zaan dijk. In 1863 trouwde hij met Antje Prins, dochter van de burgemeester

BIJZONDERE FAMILIEFOTO'S

van Wormerveer. Zij spande zich in voor de Zaanse slachtoffers van een heersende cholera-epidemie en was regentes van 't Weeshuis. Vanuit hetzelfde idealisme werkte ook dokter Jan Mulder aan verbetering van de volksgezondheid. Zo werd mede dankzij hem het weeshuis aanzienlijk vergroot. Ook stond hij samen met anderen aan de wieg van het 'Witte Kruis' en aan de realisering van een bad- en zweminrichting. Beseffend dat de Zaanse sloten open riolen waren en daarmee een bron

van ziektekiemen die zorgden voor epidemieën zoals cholera, pleitte Mulder voor het dempen van de sloten en het aanleggen van een duinwaterleiding. Als gemeenteraadslid en wethouder van Zaan dijk kreeg zijn invloed extra gewicht. Mulder was een serieus en vooruitstrevend medicus. Daarbij was hij een vriendelijke man die

Op deze foto uit 1896 uit onze collectie zien we de erven van de Gortershoek aan de Zaan. Tegen het nog bestaande luchthuis van Lagedijk 80 (nu het Honig-Breethuis) staat waarschijnlijk Cornelis Honig (1867-1931), de zoon van papiermaker Cornelis Jansz. Honig. Op de vlonder van hun woonhuis Lagedijk 82 staan dokter Jan Mulder, zijn vrouw Antje Mulder-Prins en hun nichtje Louise Alberti. Op de achtergrond staat oliemolen de Wind aan de Kalverringdijk. De molen brandde in 1914 af. In 1968 werd de Zaan dijkker oliemolen de Zoeker op dit erf geplaatst.

steevast tijd had voor een praatje. Hij was ook een levensgenieter. Aan tafel begon hij iedere maaltijd met zijn eigen gebed: 'Heere zegen dit en dat; morgen lust ik ook weer wat!'. Het gezin Mulder bleef kinderloos, wel boden zij onderdak aan een neef, Dirk Alberti en een nichtje, de hier afgebeelde Louise Alberti. Zijn zus Neeltje Mulder (1833 – 1912) trouwde met de historicus Jacob Honig Jansz. Jr. en schreef haar memoires onder de titel 'Uit den goeden ouden tijd'.

Dokter Mulder werd door zijn patiënten op handen gedragen. Toen hij in 1887 zelf ziek werd, moest hij zijn werk als huisarts staken. Wel bleef hij actief in diverse besturen en commissies die zich bezig hielden met het verbeteren van de hygiëne. Daarnaast begon hij weer te reizen door Europa en Noord-Afrika, daarbij vergezeld door zijn vrouw of nichtje.

Jan Mulder overleed in 1905 tijdens één van zijn reizen in Madrid, waar hij ook werd begraven. Toen zijn vrouw enkele jaren later overleed, bleef Louise Alberti de woning Lagedijk 82 bewonen. Vanwege de grote verdiensten van Mulder voor de Zaanse gemeenschap werd er later een straat naar hem vernoemd in de wijk Rooswijk.

In de Zaanstreek leerden molenmakers de fijne kneepjes van het vak tijdens het werk. Molenmaker Pieter Boorsma (1871 – 1951) was nog maar een jongen toen zijn leerschool in een molenmakerij begon.

TENTOONSTELLING MAKERS VAN MOLENS

Tot het voorjaar van 2025 is een duizelingwekkende tentoonstelling te zien in het Molenmuseum. Duizelingwekkend omdat het onderwerp – makers van molens – veelomvattend, gevaarlijk en verbazingwekkend is.

Een molenmaker wordt iemand pas na jarenlange praktijkervaring. Hij moet beschikken over vele talenten zoals ruimtelijk inzicht en materiaalkennis. Ook weet hij gereedschappen goed te hanteren, is technisch onderlegd, sterk, heeft geen hoogtevrees en is een doorzetter.

Van oudsher wordt er ook een beroep gedaan op creativiteit. Er is namelijk geen molen hetzelfde. Talloze factoren, van de te verwerken grondstof en het beschikbare materiaal tot de grootte van het molenerf en het budget, bepalen de grootte en inrichting van de te bouwen houten fabriek. Vaak werden bestaande onderdelen uit andere molens opnieuw gebruikt. Er is vandaag vrijwel geen Zaanse molen

waarin niet delen van andere molens zijn verwerkt.

Tussen 1600 en 1900 verrezen er meer dan 1200 molens in de Zaanstreek. Die moesten allemaal worden gebouwd en onderhouden. De molenmakerij werd daarom al snel een bloeiende bedrijfstak. Maar samen met de molens verdwenen ook de meeste molenmakerijen. Na de oprichting van De Zaanse Molen was er weer molenonderhoud nodig. De kennis van eeuwen ervaring bleef nog net behouden, met name door molenmakerij Gebroeders Husslage. Gerrit Husslage beschreef het maken van molens niet alleen in verschillende boeken, maar leidde ook een nieuwe generatie molenmakers op. De tentoonstelling schenkt ook aandacht aan de talloze restauraties die zijn uitgevoerd aan de molens van De Zaanse Molen. Het is vanwege het enorme aantal ingrepen in molens niet meer dan een impressie. Duidelijk is wel dat herstel en onderhoud een voortdurende zorg is die noopt tot actie. De Technische Advies Commissie (TAC) houdt de staat van de molens nauwlettend in de gaten,

Molenmakers halen vaak halsbrekende toeren uit. Tientallen meters boven de grond staan ze op een roed of balanceren ze op de kap. Molenmakers Gerrit Smit en Nico Maas beginnen in 1975 met de opbouw van het achtkant van De Bonte Hen.

In 1960 werd verfmolen De Kat aan de Kalverringdijk herbouwd. De totale kosten bedroegen 97.000 gulden. De mannen van molenmakerij Husslage poseren op de kap van de molen. Van links naar rechts Gerrit de Graaf, Nico Maas, Gerrit Husslage en Piet Slop.

steekt zelf vaak de handen uit de mouwen en schakelt waar nodig de beste molenmakerijen in. Het resultaat is dat onze molens er altijd optimaal bij staan.

Laten we samen geschiedenis bewaren.

Help ons het verleden te bewaren voor de toekomst!

Bij Tomorrow richten we ons op het herstellen, behouden en beheren van erfgoed. Ken jij een monumentaal pand zoals een kerk, molen of schuur dat vergeten is en wel wat liefde kan gebruiken? Laat het ons weten!

We willen dit erfgoed transformeren, zodat onze kinderen en kleinkinderen ze zelf kunnen ervaren, niet alleen via plaatjes of filmpjes.

Neem contact met ons op via onderstaande contactmogelijkheden en word onderdeel van het verschil dat we willen maken.

 www.ditistomorrow.nl

 info@ditistomorrow.nl

MOOI MAAR...

Wat is de Zaanstreek toch mooi! Dat denk ik vaak als ik door de polder hardloop, op de fiets naar mijn werk ga of tijdens een ommetje. Als ik de vele toeristen foto's zie maken van de gebouwen, het Zaanse landschap en natuurlijk de molens, denk ik: "Ja, wereld, zie hoe mooi het hier is!"

Dat gevoel krijg ik ook als ik op de televisie een prachtige weerfoto zie van de Zaan, de Schans of de Watertoren. Of als ik de groep vrijwilligers van de Oostzijdkerk spreek of op vrijdagmorgen door Oud-Zaandijk meewandel. Dan denk ik, wat is het hier mooi! En ik ben niet de enige die dat denkt. Iedere oude kern heeft zijn eigen historische vereniging. Weet u dat dit ongekend is in Nederland? Mensen die zich met hart en ziel inzetten om de oude pracht en praal regelmatig in het zonlicht te plaatsen en die strijden om te behouden wat deze streek zo kenmerkend maakt. Ik vind dat mooi, want de vrijwilligers versterken het verhaal dat ons de Zaanse identiteit geeft. Door de verhalen leren we over onze mooie streek. Maar de afgelopen jaren heb ik al die hardwerkende vrijwilligers wel steeds een béétje ouder zien worden. Dat baart me soms wat zorgen. Ik zou zo graag willen dat die trots ook op jongere generaties overslaat, zodat al die kennis voor de toekomst behouden blijft.

Columnist in 2024 is Natasja Groothuismink, wethouder voor o.a. monumenten & erfgoed van de gemeente Zaanstad

Ik kom de jonge aanwas niet vaak tegen, maar ben wel hoopvol gestemd. Want op het Regio College is een kleine opleiding die zich richt op restauratie en techniek. En laat nou een leerling van die opleiding vorig jaar Leerling van het Jaar geworden te zijn! Dat is overigens Stan Baltus, onthoud die naam. Waar ik ook hoop uit put, is het aantal aanmeldingen voor de molenaarsopleiding. Daar zit een piek in. En ook bij de Zaanse Kaper is jonge aanwas. De groep is regelmatig op pad in en buiten de Zaanstreek. Mooier geklede ambassadeurs voor onze streek zijn er niet te bedenken! Misschien maak ik me zorgen om niets, dat hoop ik! Maar omdat ik net als u ons erfgoed zo'n warm hart toedraagt, wil ik dat de kennis over onze historie behouden blijft. Als u daar goede ideeën of mooie plannen voor heeft, dan hoor ik het graag. En als een initiatief nog een steuntje in de rug kan gebruiken, dan hoop ik dat u me weet te vinden. Want dat onze historie bijzonder is en tot de verbeelding spreekt, blijkt maar weer uit de stroom toeristen die nu weer flink aan het toenemen is. Dat is iets waar we met z'n allen trots op kunnen zijn.

Natasja Groothuismink

ER ZIJN **VEEL MOMENTEN** VAN **AFSCHEID NEMEN** IN EEN MENSENLEVEN

door Laurens Vis

Afscheid van dierbare momenten die je nooit zult vergeten, van plaatsen en vergezichten waaraan je gehecht bent geweest, van zorgeloosheid uit de kinderjaren, van een geliefde die met een ander was begaan of een broer of zuster die vertrok naar een ver land aan de andere kant van de oceaan. Toch denken we bij afscheid ook altijd aan de dood, het einde van het menselijk leven omdat wij allen sterfelijk zijn. Afscheid van mensen die ons leven zin en geborgenheid hebben gegeven. En als wij de dood in de ogen willen blijven zien, als een onderdeel van ons eigen bestaan, kunnen wij ons ook afvragen hoe voor anderen het afscheid licht en troostend gemaakt kan worden.

Ruim zeventien jaar geleden is de Stichting Vaarwens vanuit dit idee opgericht door Inge de Graaf en Evert Stel. Een werkzaam leven achterlatend, waren zij samen op weg naar een nieuw leven achter de horizon. Maar keerden met hun motorjacht op eigen kiel terug om de zorg op zich te nemen voor hun ernstig zieke (schoon)vader.

OP HET WATER

Hun schip, de Meander V, werd zodoende het vlaggenschip van de in 2007 opgerichte Stichting Vaarwens met als nieuwe horizon 'het gratis verzorgen van onbezorgde (dag)vaartochten voor zieken die geen uitzicht meer hebben op genezing, samen met hun familie en vrienden op het water'. Inge en Evert zijn er op een indrukwekkende wijze in geslaagd om op deze manier hun rol als mantelzorgers binnen hun familie ter beschikking te stellen aan onze samenleving. Meer in het bijzonder staat de Stichting Vaarwens paraat voor palliatief zieke mensen die mensen achterlaten die hen na aan het hart liggen. Voor diegenen

die zijn uitbehandeld en die te maken hebben met angsten, verdriet en andere emoties. En waar kan door hen dan het beste nog een keer onbezorgd een dag worden doorgebracht tezamen met familie en geliefden? Op het water! Zoals een van de gasten van Stichting Vaarwens de memorabele woorden sprak na afloop van zo een vaardag: 'als zoemen water waren, zou ik jullie de zee geven'.

MIJLPAAL

Er komt heel wat bij kijken om al die onbezorgde dagen mogelijk te maken. Zonder vrijwilligers, subsidies van charitatieve fondsinstellingen, sponsors, ondersteuning door betrokken particulieren en onbaatzuchtige ambassadeurs uit de medische wereld, de wereld van de toonkunsten en vanuit de media, zou de Stichting niet zijn waar zij nu is. Een professionele (vrijwilligers)organisatie beheert en realiseert de verdeling van de werkzaamheden, de aansturing van alle vrijwilligers, het plannen en invullen van de vaardagen, het organiseren van de evene-

menten, de havendagen en de Benefiet-avond(en) met veilingen ten bate van. Dit alles naast de zorg voor de contacten met de ondersteunende fondsinstellingen, de sponsorwerving, de PR-activiteiten en het bijhouden van de sociale media.

PLANNEN

Het jaar 2020 was een belangrijke mijlpaal voor de Stichting toen het nieuwe motorschip De Vaarwens van stapel liep. Om de plaats in te nemen van de Meander V, de voormalige globetrotter van Inge en Evert. En omdat, ondanks alle ontwikkelingen in de gezondheidszorg, er nog steeds zieke mensen uitbehandeld zijn, wil de Stichting haar rol verder versterken. Zodat er het hele jaar door gevaren kan worden, in de zomer zelfs zeven dagen in de week. En ook met vergevorderde plannen voor de bouw van een tweede schip, de Vaarwens II (met elektrische voortstuwing en vooruitlopend op de regelgeving voor Amsterdam en omstreken) om als back-up te dienen voor MS Vaarwens en voor acte de

Foto's Sjoerd Meijeringh / Stichting Vaarwens

présence bij evenementen en promoties voor de Stichting.

Hiertoe zijn de meeste vrijwilligers actief met de voorbereiding op, en de uitvoering

Voor hoofdmolenaar Tim Doeves is het altijd weer een verrassing als **De Vaarwens voor de wal komt**

van, de vaardagen. Met het realiseren van de vaardagen door een schipper, een matroos en iemand die er is voor de zorgen voor de zieke gast. Verder met het verzorgen van de catering en het aan boord brengen ervan, de technische ondersteuning en het in goede conditie houden van De Vaarwens. En, belangrijk genoeg, het inplannen van de vaardagen, wat vaak op zo kort mogelijke termijn moet kunnen gebeuren.

HET JONGE SCHAAP

Een geliefde bezienswaardigheid tijdens de vaardagen is de Zaanse Schans. De vrijwilligers van de Houtzaagmolen Het Jonge Schaaap ontvangen het hele jaar door en met

veel toewijding de gasten van de Stichting Vaarwens. Op de dagelijks werkzame molen wordt de tijd genomen voor de gasten en als het die lichamelijk niet meer gegund is om van boord te gaan, dan komt er iemand van de molen met een miniatuur van de krukas (aandrijving van het zaagraam) aan boord om de werking van de molen uit te leggen. De Stichting Vaarwens en haar gasten ligt de vrijwilligers van het Jonge Schaaap na aan het hart. Zij dragen graag bij aan de missie van de Stichting.

HET LAATSTE WOORD

Voor hen en voor hoofdmolenaar Tim Doeves is het altijd weer een verrassing als De Vaarwens, meestal zo rond lunchtijd, voor de wal komt. Tim is van jongs af aan gefascineerd door molens en begon op jonge leeftijd met het (in miniatuur) bouwen ervan bij de jeugd modelbouwclub in molen Het Pink in Koog aan de Zaan.

Hij werd op zijn 11e levensjaar lid van de Zaanse Molen en heeft, zoals dat heet, niet meer achteromgekeken waar hij zijn werkzame leven aan wilde besteden. Toen Het Jonge Schaaap werd benaderd door de Stichting Vaarwens kwam de belangeloze samenwerking spontaan tot stand.

Tim ziet de sociale functie van hem en de vrijwilligers van Het Jonge schaaap als net zo belangrijk als het in werking en goede staat houden van de molen zelf. Voor de gasten van De Vaarwens is er een speciale plaats en zij worden op de molen verwelkomd als persoon en niet als patiënt. Wel is er dan temeer het besef hoe snel het leven kan gaan en hoe belangrijk het is dat er zoiets is als een dag op het water aan het eind van het leven te midden van familie en geliefden.

Want, om met een dichtregel van Remco Campert af te sluiten; de dood is een stilte in de zaal nadat het laatste woord geklonken heeft, de dood is ontroering.

TIJD VOOR EEN GOED GESPREK

OUD-VOORZITTERS KIJKEN VOORUIT

door Ed Pielkenrood

Er schuilt bijna 250 jaar aan kennis, ervaring en wijsheid in de oud-voorzitters van De Zaanse Molen. Zonde om daarvan geen gebruik te maken. De Windbrief nodigde het erudiete drietal daarom uit voor een gesprek over het aanstaande 100-jarige jubileum en de toekomst van De Zaanse Molen. Het gezelschap komt bijeen in Koog aan de Zaan want waar kan zo'n gesprek beter plaatsvinden dan in de hut van Het Pink, de eerste molen van de vereniging.

Kees Knijnenberg (86, voorzitter van 1997 tot 2004), Pieter van Nieuwburg (84, voorzitter van 2004 tot 2010) en André Drost (75, voorzitter van 2010 tot 2021) voeren met elkaar een levendig en somtijds hilarisch gesprek waarin zij duidelijk plezier hebben. Herinneringen en anekdotes schieten over tafel en stapelen zich op in een tempo dat uw redacteur niet kan bijhouden. Daarom volgt hier een verslag op hoofdlijnen.

HOOGTEPUNTEN

Kees Knijnenberg steekt het eerst van wal. Hij kijkt terug op zijn voorzitterschap als een hectische periode met verschillende hoogtepunten. Als eerste noemt hij de

viering van het 75-jarige jubileum in het jaar 2000, waarbij alle voorbereidingen waren getroffen voor de ontvangst van Prins Claus als beschermheer

van De Hollandsche Molen. Helaas moest de Prins vanwege zijn ziekte afzeggen. Niettemin werd het feest in De Schoolmeester een groot succes en maakte het ledental daarmee een enorme sprong. Ook de uitbreiding van het vorige museumgebouw in Koog aan de Zaan, met een kantoor en archiefkelder, noemt

Knijnenberg een belangrijke mijlpaal in zijn tijd als voorzitter.

Pieter van Nieuwburg herinnert zich zijn voorzitterschap als een geweldige tijd. Hij gaf samen met de inmiddels overleden Theo Hallingse leiding aan de (plannen voor) de bouw van Het Jonge Schaap, waarbij hij zorgde voor het "bij elkaar scharrelen" van de financiën en Hallingse verantwoordelijk was voor de bouw. "Een geweldig project en een fantastische samenwerking, maar het was wel een fulltime baan".

Ook André Drost kijkt met voldoening terug op zijn voorzitterschap, dat hij startte met de opening van de herbouwde molen De Huisman. Onder voorzitterschap van Van Nieuwburg

werd dit project voorbereid en gebouwd, maar als gloednieuwe voorzitter mocht Drost de beschermheer van De Hollandsche Molen, Prins Friso, begeleiden

bij de opening. Het werd de laatste officiële daad van de Prins voor zijn ski-ongeluk, aan de gevolgen waarvan hij uiteindelijk overleed. Voorts werden onder het voorzitterschap van Drost verschillende plannen ontwikkeld voor de verhuizing van het Molenmuseum naar de Zaanse Schans. Het werd uiteindelijk

Het mooiste cadeau zou duizend nieuwe leden zijn

Kees Knijnenberg, Pieter van Nieuwburg en André Drost

een plek aan het einde van de Schans, waar een bestaand en geschikt pand beschikbaar kwam. "De plaats droeg bij aan de verbreding van de Zaanse Schans en daarmee ook aan de gewenste spreiding van bezoekers", aldus Drost.

PRACHTIGE MIJLPAAL

Na de koffie met cake, die samen met de maaltijd van Het Pink wordt genoten, gaat het gesprek verder over het komende jubileum van De Zaanse Molen. Knijnenberg: "Het 100-jarig jubileum is natuurlijk een prachtige mijlpaal en een uitgelezen moment om het draagvlak voor de vereniging te bevestigen

en zelfs te vergroten. Het mooiste cadeau zou duizend nieuwe leden zijn. Hoe meer leden, hoe beter er naar onze vereniging wordt geluisterd door overheden en nationale fondsen."

Drost vraagt zich af of de ledenwerving nu even gemakkelijk zal gaan als in 2000 bij het 75-jarig bestaan. "Door de enorme import van "buitenstaanders" is de binding van de bewoners met de Zaanstreek en met typisch Zaanse organisaties evenredig afgenomen. Je ziet ook dat het als vereniging steeds moeilijker is om vrijwilligers aan je te binden, zeker ook in het bestuurswerk." Er wordt nog even gediscussieerd of het al dan

RIGO
VERFFABRIEK

Alles voor het Meesterwerk

TOPLIN

LIJNOLIE STANDVERF

Bonte Hen slaat Hollands lijnzaad voor TOPLIN

VOOR HUIDIG
EN TOEKOMSTIG ERFGOED

DOKWEG 40 1976 CA IJMUIDEN NEDERLAND +31 (0) 255 54 84 48
INFO@RIGOVERFFABRIEK.NL RIGOVERFFABRIEK.NL

In het succesvol met elkaar optrekken schuilt ook een gevaar

niet mogelijk is om een groot aantal nieuwe leden te werven en zo ja, op welke wijze. Knijnenberg heeft "de oplossing", zoals hij zelf zegt. "Als straks niemand meer zonder een ticket voor de Zaanse Schans een museum of molen kan bezoeken, zoals deze zomer in een pilot wordt uitgetest, geldt dat ook voor alle Zaanse Schans. Dan hebben wij voor hen de oplossing: word lid van De Zaanse Molen en je kunt met je lidmaatschapskaart het hele jaar alle molens en het Molenmuseum bezoeken, zo vaak als je wilt."

ENIGE WEG NAAR DE TOEKOMST

Dat brengt het gesprek op de toekomst van de vereniging. De gesprekspartners zijn het eens over de professionalisering van de vereniging. Van Nieuwburg: "Het is een goede en onontkoombare ontwikkeling." Knijnenberg vult aan: "En democratisch tot stand gekomen." Drost: "Er moet gedurende het transitieproces wel goed gecommuniceerd worden, want er is nog wel enige achterdocht binnen de vereniging. Maar het is de enige weg naar de toekomst."

Of de vereniging over honderd jaar nog bestaat, daar twijfelen de oud-voorzitters niet aan. Maar de vraag of het dan ook nog een vrijwilligersorganisatie is, durven zij niet volmondig met ja te beantwoorden. Natuurlijk is het jaar 2125 nog ver weg en geen van de huidige leden zal dat meemaken. De focus moet daarom op de nabije toekomst worden gericht.

BEDREIGINGEN

Van Nieuwburg waarschuwt echter dat je niet alleen moet anticiperen op toekomstige kansen, maar ook op de bedreigingen. "Dat de partijen op de Zaanse Schans en de

gemeente elkaar lijken te hebben gevonden, is een goede zaak. Maar in het succesvol met elkaar optrekken, kan ook gevaar schuilen. Dat zou mogelijk in de toekomst een splijtzwaam kunnen zijn, die de vereniging in tweeën splitst: de commercieel succesvolle molens op de Kalverringdijk en de andere minder gemakkelijk te exploiteren molens." Knijnenberg en Drost vinden ook dat je naar mogelijke bedreigingen moet kijken, maar zien De Zaanse Molen nu en in de toekomst als de grootste partij op de Schans naar wie wordt geluisterd. "Wij zullen ook in de toekomst de eenheid in de vereniging kunnen bewaren", zegt Knijnenberg. Volgens Drost is het werven van nieuwe leden en vrijwilligers een veel grotere bedreiging. "Daar zullen we een antwoord op moeten bedenken, anders worden we straks een professioneel museum. Juist het feit dat we een vrijwilligersorganisatie zijn, heeft een geweldige charme en is onze kracht. Zaanse Schans associëren zich met hun molens, dat versterkt hun identiteit." Van Nieuwburg vindt ook dat De Zaanse Molen een verbinder is in de Zaanstreek. "Juist", besluit Knijnenberg. "Dat moeten we in het jubileumjaar keihard communiceren."

'Voorzitterschap is een geweldige tijd'

DE TWEELING

WESTZAAN

TOEN
EN NU

Door Ronald Sluys
m.m.v. Fulco Rol

Van 1823 tot 1934 stond balkenzager De Tweeling, ook wel genaamd De Tweelingen, op een stuk land gelegen aan De Braak bij het einde van de Gouw aan de Overtoom te Westzaan. In 1927 vormde de molen nog het onderwerp voor een aquarelplaatje in het plakplaatjesalbum 'Hollandsche Molens'¹. Hierbij plaatsen we ook twee, tot nu toe onbekende, foto's van de molen.

Aquarel uit 'Hollandsche Molens', 10 x 7 cm, 1927

De ligging van de molen direct ten noorden van De Braak was waarschijnlijk een gevolg van de situatie dat het water kon functioneren als balkenhaven, waarin de boomstammen langdurig lagen te wateren (d.w.z. ontloggen) voordat ze gezaagd werden. Dit is overduidelijk te zien op een foto van De Tweeling die gemaakt werd, naar ik meen, door een tante van mijn moeder.

Dat De Braak als balkenhaven fungeerde is ook te zien op een tekening gemaakt door de Zaanse tekenaar en kalligraaf Remmet J. Ouwejan sr. (1897 – 1972). Hierop staat niet De Tweeling maar wel een deel van De Braak (met drijvende balken) en in het midden van de afbeelding een witte twee-onder-een-kap-woning op de Overtoom. In de rechterhelft van dit woninkje, goed zichtbaar op de tekening, werd mijn moeder (Grietje Nel, 1922 – 2017) geboren. Tot haar vierde jaar heeft zij daar gewoond en kon zij naar de molen toelopen. Op hoge leeftijd herinnerde zij zich nog de geur van pas gezaagd hout. De betreffende tekening werd in 1934 door Ouwejan gepubliceerd in deel 1 van zijn boek 'Zaens Skoon' onder de titel 'Nabij Westzaan Langs den Westzanerdijk'². Er is ook een tweede versie van die tekening, die Ouwejan maakte op verzoek van mijn grootvader, Jan Cornelis Nel (1895 – 1968)³.

GLASPLAATNEGATIEF

Op de foto van De Tweeling is naast De Braak met balken ook de boerderij van K. Zwikker te zien. Enigszins ingeklemd tussen de drijvende balken en de wallekant van het boerenerv ligt

Foto van molen De Tweeling gezien vanaf de Westzanerdijk, 26,5 x 21 cm, vóór 1933

een zogenaamde 'plat', een boerenschuit met een platte bodem en een platte achtersteven die met behulp van een vaarboom werd voortbewogen. De koeien en ook het hooi werden hiermee van het land naar de boerderij vervoerd. Hoewel de vaarboom altijd van nut bleef, werd na de Tweede Wereldoorlog de plat veelal voorzien van een buitenboordmotor.

Ergens vóór 1933 zette mijn grootvader J. C. Nel zijn statief met fototoestel neer op het boerenerv direct naast de plat en maakte zo van dichtbij een opname van De Tweeling (pag 23). Zijn fototoestel en statief heb ik nog en ook het glasplaatnegatief van deze opname (9 x 12 cm), waarop ook de plat te zien is, met daarin de vaarboom. Uit de grote stapels gezaagde planken die rondom de De Tweeling opgetast liggen kun je opmaken dat de molen toen nog volop in bedrijf was. Het is opvallend dat het molenlijf en ook de kap met hout bekleed zijn en niet met riet, hoewel de molen nooit als papiermolen heeft

Recente situatie (januari 2024) vanaf ongeveer hetzelfde gezichtspunt als bovenstaande foto

gefunctioneerd. Tot 1930 bleef de molen in bedrijf op windkracht, waarna deze voorzien werd van een electromotor; in 1933 werd de molen onttakeld⁴.

BRAND

Daarna heeft de molen niet lang meer ge-functioneerd omdat er op 24 november 1934 een grote brand uitbrak. Hoewel de twee spuiten van de Westzaanse brandweer vier stralen gaven, konden de brandweerlieden

HOTTING elektrotechniek

**Sinds 1992 het adres voor een
gegarandeerd veilige installatie!**

Rechte tocht 9d, 1507 BZ Zaandam
Tel.: 06 - 532 31 977
E-mail: r.hotting@hottingelektrotechniek.nl
Website: www.hottingelektrotechniek.nl

**Huis kopen?
Hypotheek afsluiten?
Kies zelf uw notaris!
Bel en onderhandel!**

Dijkhuis Koeman
notariskantoor

Hoogstraat 11, 1541 KW Koog a/d Zaan
Postbus 103, 1540 AC Koog a/d Zaan
Telefoon: 075 6125520
E-mail: info@notariskoeman.nl
Web: www.voordeelnotaris.nl

**windmolenmakerij
"Saendijck" b.v.**

**Onderhoud
Restauratie
en
Nieuwbouw**

post adres: Windmolenmakerij Saendijck b.v.
Weiver 29
1551 SC Westzaan
06-20295580 075-6281425
www.saendijck.com

Schilders- en Afwerkingsbedrijf

Van der Werff

Dorpsstraat 255,
1566 BA Assendelft

075- 687 4812
06 53 896 106
06 300 98 303

g.vanderwerff@xs4all.nl

het vuur niet bedwingen. Het werd zelfs zo heet dat van de aangrenzende boerderij van Zwikker de teer van de muren droop ³. Daarom is het opmerkelijk dat het fraaie naambord van De Tweeling behouden is gebleven en zich nu bevindt in het Molenmuseum ⁵. Klaarblijkelijk was het al voor de brand verwijderd. Oskar Brucker (1910 – 1993), de voormalige beheerder van het Molenmuseum, restaureerde het naambord ⁶. Tegenwoordig is het voormalige molenerf van De Tweeling enigszins afgeschermd door een woonark die in het water ervoor ligt, terwijl rechts op het nog zichtbare deel wat kleine bebouwingen staan alsmede knotwilgen. Zo herinneren vandaag de dag alleen nog het behouden naambord en diverse afbeeldingen, waaronder de twee oude foto's bij dit artikel, aan de molen die het aangezicht van deze plek ooit zo bepaalde.

Het naambord in het Molenmuseum

**TOEN
EN NU**

Foto van De Tweeling gemaakt door J. C. Nel, vóór 1933, glasplaatnegatief 9 x 12cm

Fototoestel van J. C. Nel, waarmee hij de foto maakte.

BRONNEN

- 1) Ten Bruggencate, A. 1927. *Hollandsche Molens*. Van Tieleman & Dros, Leiden. 28 pp.
- 2) Ouwejan, R. J. 1934. *Zaens Skoon*. Deel 1. Meijer's Boek en Handelsdrukkerij, Wormerveer. Ongepagineerd.
- 3) Sluys, R. 2022. *Een Westzaans decor*. Willem Jansen Bulletin 2022, no. 3: 4-9.
- 4) Couwenhoven, R. 2015. *1100 Zaanse Molens*. Stichting Uitgeverij Noord-Holland. 400 pp.
- 5) Heijnen, H. 2021. *Een houthandelaar timmert aan de weg*. Windbrief, September 2021: 18-19.
- 6) Heijnen, H. 2023. *Nieuwe aanwinsten - Fraai houtsnijwerk van Oskar Brucker*. Windbrief Juni 2023: 10-13. Met dank aan Henk Caspers, Leiden, voor het digitaal bewerken van de oude foto's.

ZAANSE BRANDWEER HOORT BIJ HET ERFGOEDVERHAAL

Door Sarah Vermoolen

“Ik dacht eerst: een museum oprichten, dat doen we wel even. Dat is dus niet het geval. Het is een langdurig proces.” Kors van Ekris is voorzitter van het Zaans Brandweer Museum. **“De eerste stap met het spuithuis op de Zaanse Schans is gezet. We zijn heel blij met de goede contacten met het bestuur van de Zaanse Schans, Ed Pielkenrood van De Zaanse Molen, die ons helpt en de adviezen van Korpora.”**

WAT ERAAN VOORAFGING

Aan het begin van deze eeuw werden de kleine brandweerkazernes in de Zaanstreek gereorganiseerd: het materieel en de brandweerlieden gingen naar enkele grote kazernes. Het erfgoed, dat onderhouden moest worden, bleef op de voormalige brandweerposten. In 2006 en 2008 gingen de kazernes dicht in Westzaan-Zuid en -Noord. Kors van Ekris, vrijwilliger brandweer bij Westzaan-Noord: “Als brandweerlieden hadden we veel samen meegemaakt. Het was ook een sociaal gebeuren, daarom bleven we elkaar zien op maandag, onze oefenavond, in de kazerne.”

VERZAMELEN VAN ERFGOED

“We hadden in de kazerne een oude handspuit, en we gingen historisch materieel verzamelen. In 2012 richtten we een stichting op, daarvoor zochten we contact met de andere Zaanse brandweerkazernes. We maakten duidelijk dat ze er allemaal belang bij hadden om het erfgoed te bewaren en te

onderhouden. Door de stichting zou het materieel bij elkaar worden gebracht en aan het publiek getoond worden.”

KLEINE OVERWINNING

“Het verhaal werd positief ontvangen, dat was een kleine overwinning. De brandweerlieden hebben vooral binding met hun eigen kazerne, dus het duurde wel een jaar voordat ze allemaal het plan ondersteunden. Ze deden afstand van hun historisch brandweermaterieel via een bruikleenovereenkomst. Alleen de kazernes in Zaandijk, Krommenie en Assendelft, de blusboot en de ladderwagen zijn nog aparte stichtingen. De vrijwilligers blijven actief bij hun eigen kazerne, maar als we om hulp vragen dan wordt het geboden.

De volgende stap was de locatie, onze brandweerkazerne in Westzaan-Noord werd te klein. Gelukkig kwam in 2016 Jaap van het Kaar met een pand in de Kerkbuurt in Westzaan. Het is een mooie locatie, want we zijn omringd door oude houten huizen en sfeerverlichting. Met feestdagen, zoals Koningsdag, de Winterfair en De Dag van Westzaan wordt het materieel buiten opgesteld.”

VOERTUIGEN

“We hadden echter geen ruimte voor zeven of acht historische handgetrokken spuiten die horen bij de geschiedenis van brandweer Zaanstreek-Waterland. Gelukkig werden we geholpen door Frank Kuntz, zodat we in de hal van de grote uitrukpost in Wormerveer onze voertuigen konden opstellen. Met

Foto's Kees Jak

Bert Bommerson
SCHILDERWERK

Schilderwerk - Restauratie - Decoratie

Bert Bommerson - T 06-53918165
Dorpsstraat 107 - Assendelft

bommersonschilders.nl

R. JONKER
MONUMENTENBOUWERS

RAK 31 • WESTZAAN

T: 075 - 785 05 89

[INFO@MONUMENTENBOUWERS.NL](mailto:info@monumentenbouwers.nl)

WWW.MONUMENTENBOUWERS.NL

Bouwend Nederland

Nederlandse Vereniging Van Molenmakers

- RESTAURATIE
- ZAAANSE HOUTBOUW
- MOLENDERHOUD

evenementen tonen we het erfgoed aan het publiek. De volgende stap is een eigen locatie voor het museum waar alles bij elkaar komt. We hadden geen verstand van het opzetten van een museum. Daarom hebben we contact gezocht met Ed Pielkenrood van Vereniging De Zaanse Molen, die ons nu adviseert en ondersteunt."

ERFGOED PUBLIEKE VEILIGHEID

"Ed Pielkenrood bracht ons in contact met de nationale erfgoedorganisatie Korpora, die historische collecties van de Nederlandse brandweer, politie, Bescherming Bevolking en het Rode Kruis beheert. We kunnen deelnemen aan programma's waarbij je leert hoe je een museum kan inrichten, hoe je landelijke bekendheid krijgt, hoe je de structuur en organisatie van je museum inricht en hoe je een financiële buffer kunt opbouwen. Heel interessant

was om meer inzicht te krijgen in wat wel en minder waardevol is om te beheren en te laten zien in je museum. Niet alles is even belangrijk. Ook het contact met soortgelijke musea in Nederland levert inzichten op."

PILOT ZAENS BRANDWEER MUSEUM OP DE ZAAANSE SCHANS

Op de Kalverringdijk op de Zaanse Schans hebben we in 2021 het oude spuithuis ingericht met een handgetrokken brandspuit uit 1840 en ander erfgoed uit die periode. Je kunt er niet naar binnen, maar wel de kleine expo zien. We zijn hoopvol dat we hiermee door kunnen gaan. Met de folklore-dag in augustus laten we voor het spuithuis op de Zaanse Schans buiten twee handsputten zien. Dat trekt veel mensen. Inmiddels hebben we het verhaal klaar in verschillende talen. Je ziet dat er veel belangstelling voor is. Er wordt hard gewerkt aan het digitaal zichtbaar maken van het Zaanse brandweererfgoed via een beeldbank en een website. De volgende

stap is het vinden van een goede plek voor het museum, bij voorkeur op een plek waar al veel bezoekers komen."

BRANDWEER EN DE MOLENS

Van 1600 tot 1915 stonden er in de Zaanstreek vooral houten huizen. Wanneer er brand was, dan sloeg dit vaak over op andere panden. Ook de molens brandden vaak af, zo zijn er vanaf de 16e eeuw bijna 450 molenbranden geregistreerd. Omdat molens in het weiland stonden, duurde het vaak te lang voordat de brandweer ter plekke was. Dan was de molen al verloren. Voor het publiek was het een prachtige fakkeldag in het weiland, voor de eigenaren en werknemers was het een ramp. Zij moesten immers leven van de opbrengst van de molen. Ook in de fabrieken, die de molens vervingen, was regelmatig brand. De grote fabrieksbranden trokken veel mensen en soms zelfs internationale aandacht. Het was zeer intensief werk voor de brandweer. De brandweer speelde daarom een belangrijke rol in de geschiedenis.

CROUTONS MET VENKEL EN RADIJSJES

Een super bijgerecht waarmee je oud brood een tweede leven geeft en van eenvoudige radijsjes iets heel bijzonders maakt!

Radijs kun je al vanaf april oogsten en het groeien duurt maar een week of vijf. De croutons bak je natuurlijk in de pindaolie. In dit geval heb ik het recept gemaakt met wat venkel, maar elke harde groente is er natuurlijk lekker bij.

KOKEN MET MOLEN- EN STREEKPRODUCTEN DOOR CHEF PIETER KOK

INGREDIËNTEN

- 2 bossen (of 300 gram schoon) radijs
- 2 sneetjes oud brood
- Venkelsteel (of een andere harde groente)
- Pindaolie
- Peper en zout

EXTRA BENODIGDHEDEN

- Bakpapier

BEREIDINGSWIJZE

Verwarm de oven voor op 180 graden hetelucht.

Snij het brood in blokjes van ongeveer 3 centimeter. Snij de radijsjes door de helft. Leg het brood, de venkel en de radijsjes op een bakplaat bekleed met bakpapier en sprenkel er wat pindaolie en peper en zout overheen. Hussel alles goed door elkaar. Zet 15 minuten in de oven en klaar ben je!

65 JAAR LID EN WINDBRIEFBEZORGER VAN HET EERSTE UUR

“Kijk, dit is het bewijs. Eind 1959 werd ik lid van Vereniging De Zaanse Molen. Zo ben ik nu al 65 jaar lid.” Leden die 40 jaar lid zijn krijgen een verenigingsspeld. Tegenwoordig is 60 jaar lidmaatschap eraan toegevoegd. Han Veenendaal viel het tegen dat hij - na langer dan 60 jaar lid te zijn - buiten de regels viel. Na herhaaldelijk hierop gewezen te hebben, kreeg hij alsnog een speciale oorkonde voor 65 jaar lidmaatschap.

“Maar eigenlijk vind ik het leuker dat mijn verhaal gaat over het begin. Als vijftienjarige woonde ik in Zandijk. Met mijn Oostzaner jol ging ik vaak het veld in, dan voer ik naar molen De Zoeker. Met molenaar Jaap Kaal maakte ik dan een praatje. Ik kwam veel in het veld want ik ben wel een natuurliefhebber. Het geluid van die imposante molen met zijn gestamp vond ik prachtig. Het oude, dat trok me wel. Je kon er alleen met een bootje komen.”

PINK IN HET VOETLICHT

“Op een zaterdagmiddag heb ik de stoute schoenen aangetrokken en heb bij een

Han Veenendaal bij oliemolen Het Pink

maalmiddag bij molen Het Pink gevraagd of ik kon helpen. Blokmaker de heer Groot zei: ‘Zeun kom maar verder.’ Het werd een gedenkwaardige tijd, want in augustus 1959 was molen Het Pink als stunt een maand verlicht. Dit trok veel bezoekers, zodat het wel van pas kwam dat ik hielp. In die augustusmaand was ik iedere avond op de molen om mensen rond te leiden. Dat was prachtig, want het is een mooie molen. De heren rondleiders waren strak in het pak, op een kaartje stond hun functie. Zij vertelden mij ook veel over de molen. Ik was ook onder de indruk van voorzitter Frans Mars, hij had een prachtig molenpanorama geschilderd dat je kon bezichtigen in de schuur. Hij gaf mij na die maand een vierkleurenpotlood uit dank voor mijn inzet, dat heb ik jaren bewaard.”

HOBBY

“In die tijd was ik leerling drukker, waar ik daarna mijn vak van heb gemaakt. Op mijn

18e moest ik in militaire dienst. Ik bleef foto's en artikelen verzamelen over het Zaanse Molen gebeuren. Ik kreeg een gezin en kreeg er een hobby bij als voetbalscheidsrechter dus veel tijd voor mijn hobby molens had ik niet meer.

Op mijn 24e heb ik een jaar als algemeen lid in het bestuur gezeten en nog een tijdje bij de Leden Advies Raad. Zo heb ik meegedacht over het oprichten van de club voor jeugdleden, die later de Timmerclub werd. Voor de Technische Advies Commissie ging ik nog wel eens langs de molens met de vraag of ze nog wensen hadden voor onderhoud.”

DE ZOEKER

“Toen De Zoeker in 1968 werd verplaatst heb ik foto's gemaakt van de afbraak en de verplaatsing. Dat was indrukwekkend om mee te maken. Die avond ben ik niet naar bed geweest en heb vanaf mijn bootje op de Zaan mooie foto's kunnen maken die ik zelf heb afgedrukt. De opbouw heb ik overdag niet kunnen volgen omdat ik moest werken.”

GESCHENK VOOR EEN ECHTE MOLENLIEFHEBBER

“Het is een mooi verhaal dat ik op een dag

**Vanaf de allereerste
Windbrief breng ik
het verenigingsblad
rond**

NIEUWE WATERDIEF OP OUDE PLEK IN BUSCH EN DAM

door Jaap de Jong

De poldermolen werd in 1926 gesloopt en vervangen door een veel goedkoper elektrisch gemaal. Inspanningen van de Hollandsche Molen konden dat niet voorkomen. Nu wordt alles op alles gezet om de herbouwde molen De Waterdief in 2026 in gebruik te nemen. Het zal erom spannen of dat lukt, want de bouw heeft nogal wat vertraging opgelopen door het slechte weer. Het werk wordt grotendeels door vrijwilligers uitgevoerd en door medewerkers van het hei- en aannemingsbedrijf Van den Berg als het werk dat toelaat.

De naam De Waterdief is een speelse afspiegeling van de functie van de molen in het buurtschap Busch en Dam, net in Uitgeest en net niet in Zaanstad. Een watermolen die de polder niet droog moest houden, maar juist water pompte in de hoger gelegen Honderd Morgen, om te voorkomen dat de sloten in deze polder in de zomer droog kwamen te staan. Hij 'pikte' met dat doel water uit de Ham in Krommenie.

EERSTE PAAL

Het idee om de molen uit 1731 te herbouwen komt bij Rob van den Berg vandaan die tegenover de plek woont waar De Waterdief bijna tweehonderd jaar zijn werk heeft gedaan. Samen met Michiel van Duin, timmerman in het heibedrijf van Rob van den

Berg en de toekomstige molenaar, en architect Cees van Luit, is dit idee uitgewerkt. Vier jaar na het aanvragen van de vergunning bij de provincie kon de eerste paal worden geslagen. 'De provincie had geen bezwaar tegen het herbouwen van de molen, maar wel tegen de bouw van een schuur,' zegt Cees van Luit, inmiddels een gepensioneerd architect. 'Die hebben we laten schieten ten gunste van de molen. Jammer, want die schuur was ook bedoeld als werkplaats voor de bouw. Nu gebruiken we daar containers voor.' 'Er is altijd de wens geweest om hier weer een molen te laten draaien,' aldus Rob van den Berg. 'Het opnieuw opbouwen van dit historische project voelt daarom als een droom die werkelijkheid wordt.'

OORSPRONKELIJKE BOUWTEKENINGEN

Inmiddels is de fundering gelegd en kan worden begonnen met het metselwerk van de veldmuren en de houten opbouw van het molendeel. Voor het ontwerp van de molen en de constructie kon Cees van Luit terugvallen op de oorspronkelijke bouwtekeningen die in het 'Groot Volkomen Molenboek' opgenomen waren als 'Grondt en Gaande Werk van de

Watermolen Tusschen Assendelft en Uytgeest'. Die tekeningen zijn gemaakt door iemand die alles precies heeft nagemeten. 'Wel zo handig als je een molen wilt herbouwen waarvan alleen foto's bestaan.' Net als de oorspronkelijke molen staat de nieuwe Waterdief op houten palen. De fundering bestaat niet uit gemetselde poeren, maar uit gewapend beton dat zorgt voor een sterke en stabiele onderbouw. In de

fundering is ook een betonkelder opgenomen, waarin het onderwiel draait. Oorspronkelijk draaide het onderwiel in een waterdichte kast die bestond uit een dubbele laag hout met lood er tussenin. Nu maken we in de betonkelder een enkelvoudige houten kast in de oorspronkelijke vorm. 'Een ander verschil is dat we de houtconstructie niet van eikenhout maken, zoals vroeger gebruikelijk was. Dat zou veel te duur

Net als de oorspronkelijke molen staat de nieuwe Waterdief op houten palen

worden. Eikenhout maakte het ook mogelijk om lange balken uit één stuk te maken in de gekromde vorm van de molen. Daar zien we ook vanaf,' zegt Cees van Luit. 'We maken het achtkant van grenenhout met rechte stijlen, borsten en uitbrekers.'

Voor Cees van Luit is het werk voor De Waterdief de eerste ervaring met het ontwerpen van een molen. 'Bij een molen moet je rekening houden met de enorme krachten op de constructie en met de technische voorzieningen die nodig zijn om de molen te laten draaien. Al doende leer je veel. Je zoekt informatie op. Ik heb veel steun gekregen van mensen met kennis van zaken. En ik heb veel gehad aan de molenmodellen die in het molenmuseum staan.'

DE WATERDIEF

De Waterdief is in 1731 gebouwd door Jan Otte van der Woude voor een bedrag van 2795

gulden (ongeveer 1260 euro). Eerder heette de molen De Slof en De Dammermolen.

Het is een betrekkelijk kleine achtkant molen met een vlucht van zeventien meter. De molen was afgedekt met riet en was voorzien van een scheprad.

De bouw riep veel weerstand op. De ingelanden van de Woudpolder waren tegen het overhevelen van water uit de Ham naar de Honderd Morgen. Zeildoekfabrikanten uit Krommenie vreesden dat hierdoor troebel water zou ontstaan dat moest worden aangevuld met zeewater. Dat was niet goed voor de productie van hun zeildoek. Het waren problemen die zich in de praktijk niet hebben voorgedaan.

De herbouw is niet meer alleen het werk van het driemanschap dat het initiatief heeft genomen. Het project is ondergebracht in de Stichting De Waterdief waarin meerdere vrijwilligers actief zijn.

Meer informatie: www.dewaterdief.nl

EVEN VOOR-
STELLEN

FUNCTIE:

coördinator toerisme
en vrijwilligers

LEEFTIJD: 56 jaar

GEBOREN IN: Den Bosch

WOONT IN: Alkmaar

IN DIENST SINDS: mei 2023

De Zaanse Molen is een vrijwilligersorganisatie. Maar naar mate de vereniging – en met name ook het aantal bezoekers aan de molens en het Molenmuseum – groeit, wordt de behoefte aan professionele begeleiding steeds meer gevoeld. Tijd om de professionals één voor één voor te stellen aan de lezers van de Windbrief.

Sjoerd is nu bijna een jaar werkzaam voor de vereniging. Hij onderhoudt met name de contacten met organisaties die op regelmatige basis bezoek aan de molens genereren. Hij is bovendien contactpersoon voor alle vrijwilligers en schakel tussen de directie en de onbezoldigde medewerkers. Eigenlijk twee verschillende functies in één persoon verenigd.

"Met name het contact met vrijwilligers vind ik leuk. Al die enthousiaste mensen moeten het bij ons naar hun zin hebben en zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelen." Sjoerd is van origine docent geschiedenis. Hij is altijd geboeid geweest door historie en erfgoed, dus werken voor De Zaanse Molen klinkt dan niet onlogisch. Toch was dat niet de enige reden voor zijn sollicitatie. "Ik voelde

mij vooral aangetrokken door de liefde en passie van alle mensen binnen de vereniging. En ook het 'dorpse karakter' van De Zaanse Molen spreekt mij aan. Daarom voel ik me hier helemaal thuis, hoewel er wel heel veel op mij afkomt."

Sjoerd werkt met vier en een halve dag per week bijna full time voor De Zaanse Molen, waarvan een gedeelte op Het Jonge Schaap. Daar helpt hij hoofdmolenaar Tim Doeses onder andere met de administratie. De overige tijd zit hij op kantoor in pakhuis Vrede.

"Maar ik ben van de medewerkers wel degene die het meest buiten op de dijk komt. Ik wil eigenlijk een dienstfiets met achterop een bord met een pijl naar het Molenmuseum, die wijst richting het museum al naar gelang de richting die ik op fiets."

DE PAAUW

door Gerro Riepema

Een man uit Krommenie kwam met een speciale missie naar De Paauw. Hij was niet speciaal geïnteresseerd in molens maar meer in de geschiedenis van zijn dorp. Toch was hij op iets bijzonders gestuit tijdens zijn naspeuringen in de archieven. Hij toonde Alfons iets waarnaar volgens hem de molenaar wel nieuwsgierig zou zijn. Het was een tekening van het octrooi op het keermechanisme in de hennepklopper, dat waarschijnlijk in De Rammeldoos uit 1600 in gebruik was. Nu weten we al langer dat er sprake is van een systeem om tijdens het kloppen het bosje hennep in de kom te kunnen keren. Zo komt de hei niet elke keer op dezelfde plek op de hennep en zou de hennep sneller zacht genoeg zijn. Alleen begrijpen wij niet hoe het systeem werkt. Op de tekening in het Groot Volkommen Moolenboek, dat bij de bouw van De Paauw als uitgangspunt diende, zijn soortgelijke pennen ook te zien. Maar de beschrijving van de werking hebben we nog niet gevonden. Helaas. Inmiddels is ons interieur verrijkt met een model van een hennepklopper uit het voormalige molenmuseum. Ook daar zien we de pennen aan de stampers zitten. Dus dank meneer uit Krommenie, maar zoek nog even door naar de beschrijving van de werking.

Foto Alfons van Schijndel

Het molenmodel uit het voormalige molenmuseum

HET JONGE SCHAAP

door Tim Doeves

Zoals iedereen gemerkt heeft, hebben we een erg natte winter gehad. Onze onderhoudsploeg heeft hier last van gehad. Afgelopen weken is in de regen en harde wind hard gewerkt aan de vervanging van het hek van de Poelenburg.

Het hek van Het Schaap wordt vervangen door staande delen met punt en in de zwarte teer gezet. Verder was het scharnier van de stellingdeur gebroken en op de molen gelast. Zo houden we de molen in topconditie. Hopen dat het voorjaar nu lekker doorzet met mooie dagen want dan kunnen we de molen lekker in de teer zetten.

DE KAT

door Mats Faber

Na het constateren van een scheur in de buitenroede op woensdag 27 september 2023 werd de molen stilgezet en hebben we de zeilen en borden verwijderd. Het was een stille tijd waar, mede door het vele regenachtige weer, geen eind aan leek te komen. Gelukkig heeft de Zaanse Molen voortvarend gehandeld en is er plaats gemaakt bij roedenmaker Vaags om twee nieuwe roeden te maken. Op vrijdag 5 april werden de nieuwe roeden gestoken door Bart Nieuwenhuijs en zijn mannen. Daarna ging het hard: op zaterdag 6 april omstreeks 1 uur in de middag maakte de molen voorzichtig haar eerste rondjes sinds ruim een half jaar. Aangezien er met het roeden steken toch een kraan van Schol voor de wal lag is meteen de rottende azobé staartbalk vervangen door een nieuwe, dit keer van eiken. Het oude kruirad is niet herplaatst; Sam Hendriks heeft een prachtig nieuw exemplaar gemaakt. Aansluitend is Bert Bommerson bezig het nieuw

gemaakte werk en de rest van de molen te schilderen. We zijn blij dat de molen weer kan malen. De molenaars en bezoekers genieten er volop van.

Close-up van het nieuwe wiekenkruis

Foto Mats Faber

HET PINK

door André Koopal

Aan een molen zit altijd slijtage. Soms op plekken waar je het nauwelijks ziet. De vangstok van Het Pink hangt aan een haak, die weer hangt aan een bout door de balk van het achterkeuvelens. Opeens lag de vangstok op het luik waar hij door heen gaat. Het lukte nog net om de vangstok te bedienen. Na onderzoek bleek de bout

gebroken te zijn. Over al die jaren had de haak zich langzaam in de bout gevreten en die was nu gebroken. De bout bevindt zich tussen twee balken en is normaal nooit te zien. Met een nieuw draadeind is het voorlopig opgelost. De haak zelf is ook ingesleten en moet eigenlijk opgelast worden. Dat gebeurt met de restauratie die er binnenkort aankomt.

De gebroken bout

Foto André Koopal

DE GEKROONDE POELENBURG

door Rick Struik

De zaagploeg van De Gekroonde Poelenburg is de afgelopen periode druk bezig geweest met het zagen van populie-
renstammen voor de gemeente Haarlem. Normaal zagen wij geen populier maar op verzoek van de gemeente word deze stam-
men van omgewaaide bomen een tweede leven gegund. Wij zagen ze tot balkjes van 10x10x210 die worden gebruikt als ondersteuning bij de aanplant van jonge bomen. Het zagen ging voorspoedig totdat het hijsblok van de winderij het begaf waardoor stammen niet meer op de zaagvloer konden worden gehesen. De molenmakers hebben het erg druk maar vrijwilliger Lucas van het Jonge Schaap heeft binnen twee weken uit een eiken stam voor ons een nieuw blok gemaakt, echt vakwerk. Door zijn inzet zijn wij weer volop aan de gang. Ook is er begonnen met de reparatie van de houtschuur waardoor binnenkort het aanzicht weer is als vanouds.

Het gebroken blok

Het nieuwe blok gemaakt door Lucas

Het nieuwe blok op z'n plaats

Gemalen
kaneel

Foto Job de Groen

DE HUISMAN

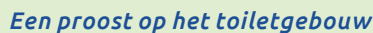
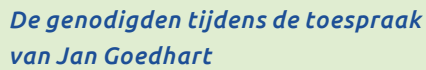
door Paul Buurmans

Inmiddels hebben diverse basisscholen hun weg naar onze molen weer gevonden. Met regelmaat wordt door scholen uit de wijde omgeving ingeschreven voor deelname aan ‘Waaien en draaien’ waarbij een educatief bezoek aan molen De Bleeke Dood gecombineerd wordt met een wandeling naar de Zaanse Schans en een bezoek aan onze specerijenmolen. Veel kinderen zijn dan stil van verwondering of maken juist luidruchtig hun enthousiasme kenbaar. Als de molen draait en liefst ook nog het binnenwerk maalt, hoor je vaak kreten van bewondering.
Wat onze vrijwilligers dan vooral verwondert, is dat veel van de bezoekertjes de naam van het water voor onze deur niet kennen en dat het grootste deel van de kinderen nooit in een molen is geweest. Hier ligt dus nog een schone taak voor onze vereniging.
Sinds kort wordt er bij De Huisman weer met regelmaat kaneel gemalen. Tot voor kort meer voor de aardigheid en omdat het zo lekker ruikt. Onderzoek heeft echter uitgewezen dat gemalen kaneel heel goed te gebruiken is voor tuin- en potplanten. Schimmel- en insectenwerend is het poeder een welkome toevoeging in uw tuinperk en bij het opkweken van uw plantjes. Omdat onze kaneel puur en zuiver, niet geschoond en dus ongeschikt is voor de keuken, verkopen wij het nu als stek- en plantenpoeder. Leuk voor mensen met groene vingers om eens te proberen en uiteraard zijn wij erg benieuwd naar uw ervaringen.

door Arie Butterman

A photograph of a blue wooden ladder leaning against a wooden structure in a workshop. The ladder is made of light blue painted wood and has several rungs. It is leaning against a dark wooden frame. The background shows a workshop with various tools and materials. The photo is oriented vertically on the page.

De nieuwe trap

De rook komt uit de schoorsteen!

Foto's Cor Mooij / Kees Jak

Timmerfabriek Visser

Tot in detail verantwoord maatwerk

Noorder IJ- en Zeeweg 8, 1505 HG Zaandam
 075-617 79 84 | www.timmerfabriekvisser.nl

Visser Hraam

HEEFT U ER WEL
EENS AAN GEDACHT
**VERENIGING DE
ZAANSCH E MOLEN**
OP TE NEMEN IN UW
TESTAMENT?
OF AAN HET DOEN VAN
EEN SCHENKING?

Er zijn verschillende mogelijkheden om de vereniging te steunen in haar belangrijke taak van het behoud van het industrieel molen erfgoed. Al bijna 100 jaar kan de vereniging haar werk doen dankzij haar leden en haar begunstigers. U leest er alles over op onze website: www.zaanschemolen.nl/schenken-anbi-status/ Of bel met het kantoor 075 621 51 48, keuze 5.

Foto Piet Meinen

CONTRIBUTIE

De Zaansche Molen stuurt geen papieren herinneringen meer om de contributie te betalen. Voor de leden die de contributie zelf overschrijven en deze nog niet hebben betaald, is hierbij het verzoek om het bedrag aan ons over te maken op de IBAN van De Zaansche Molen, NL03 INGB 0002 8634 06, onder vermelding van uw lidmaatschapsnummer. Als u uw e-mailadres doorgeeft, kunnen wij u eventueel een herinnering mailen. De tarieven vindt u hiernaast in de colofon van dit blad, maar een extra bedrag is altijd welkom en voor u mogelijk aftrekbaar van de belasting. Heeft u vragen, belt u ons dan tijdens kantooruren op 075 621 51 48 of mail naar info@zaanschemolen.nl.

ALGEMENE LEDENVERGADERINGEN

De uitnodigingen voor de ALV, met de te behandelen onderwerpen, worden uiterlijk twee weken van tevoren per e-mail verzonden aan onze leden en op de website geplaatst. Op aanvraag kunnen de uitnodigingen en de te behandelen onderwerpen per post verzonden worden. Dit kan via een mail naar info@zaanschemolen.nl of telefonisch: 075 621 51 48. In 2024 zijn de Algemene Ledenvergaderingen gepland op 10 juni en 9 december.

DE WINDBRIEF IS HET VERENIGINGSBLAD VAN DE ZAANSCH E MOLEN

Overname van artikelen is slechts toegestaan na toestemming van de redactie en auteursrechthebbenden.

OPLAGE
4.000 exemplaren

HOOFDREDACTIE
Ed Pielkenrood

REDACTIE
Rick Bakker
Trudy Boom-Reuvekamp
Kees Jak, fotograaf
Sarah Vermoolen
Laurens Vis

VASTE MEDEWERKERS
Ron Couwenhoven
Jaap de Jong
Fulco Rol

EINDCORRECTIE
Gerard Möhring
Pien Krijger

REDACTIEADRES
Schansend 1
1509 AW Zaandam
Telefoon:
075 621 51 48
E-mail:
info@zaanschemolen.nl

ADVERTENTIE-ACQUISITIE
Telemarketing Zaanstad
Izabel de Roeck-Nikolov
Telefoon: 06 53 34 70 71
E-mail: info@telza.nl

VORMGEVING
Trudy Boom-Reuvekamp

DRUK EN AFWERKING
Drukkerij Nuance

**COLOFON EN
ADRESGEGEVENS**
Vereniging De Zaansche Molen
Opgericht 17 maart 1925

KANTOOR
Schansend 1, 1509 AW Zaandam
Zaanse Schans, Telefoon: 075 621 51 48
E-mailadres:
info@zaanschemolen.nl
Geopend:
Maandag t/m donderdag 9.30 - 17 uur

BANKRELATIE
IBAN: NL03 INGB 0002 8634 06
t.n.v. De Zaansche Molen
afd. Ledenadministratie

RAAD VAN TOEZICHT
Voorzitter: Jan Goedhart
Secretaris: Abel Zwart
Lid: Joop Bergevoet
Lid: Anneke van Mispelaar
Lid: Henriette van Westerhoven-Beaujon
Lid: Lex van Zaane

DIRECTEUR-BESTUURDER
Katelijne Prinsenbergh

HOOFDCONSERVATOR
Drs. Henk J. Heijnen

VERTROUWENSPERSOON
Sophie Drenth, sophie@devp.nl
085 080 29 75

**MOLENMUSEUM
WERELD VAN WINDMOLENS**
Kalverringdijk 30, 1509 BT Zaandam
Geopend: dagelijks
(voor actuele openingstijden zie de website)

OPENINGSTIJDEN MOLENS
Zie www.zaanschemolen.nl

CONTRIBUTIE PER 12 MAANDEN
Lidmaatschap € 32,50. Jeugdleden (tot 18 jaar) € 27,50.
Bedrijfslidmaatschap € 330,00 (ex. b.t.w.) Als lid steunt u het behoud van het Zaanse molenerfgoed. Daarnaast ontvangt u vier keer per jaar ons verenigingsblad de Windbrief, de digitale nieuwsbrief en heeft u gratis toegang tot onze molens en het Molenmuseum. Aanmelden nieuwsbrief (1x per maand) www.zaanschemolen.nl/nieuwsbrief. Het lidmaatschap opzeggen kan tot 1 maand voor de einddatum van het lidmaatschap.

Mayonaise van Zaanse.
Zo goed als huisgemaakt.

Zaanse
VAN WIJNGAARDEN'S
SINCE 1929

FUNDERINGSSPECIALIST

- Plan ontwikkeling, constructeur en vergunning aanvraag.
- Trillingsarm heien en trillingsvrij persen
- Heimachines met een doorrijdbreedte vanaf 63 cm
- Funderingsherstel inclusief sloop/ en betonwerkzaamheden
- Oprijzelen en rechtzetten van woningen en gebouwen

Daam Schijfweg 22-24, 1507 BD Zaandam
T. 075-616 39 04 • info@decoogh.com
voor meer informatie: www.decoogh.com

JAN IJSKES
FUNDERINGSTECHNIEKEN
"DE COOGH"
ZAANDAM

€ 14,95

Wind in de Wieken

Een verhaal over nieuwsgierige kinderen die zich afvragen: 'Waar komt de wind vandaan?' Voor beginnende lezertjes of om voor te lezen. Te koop in het Molenmuseum en molen De Huisman. Of te bestellen via deze QR code.

**U BENT
VAN HARTE
WELKOM
IN ONS
RESTAURANT**

RESTAURANT
De Kraai

PANCAKES ★ PANNENKOEKEN ★ CRÊPES
PFANNKUCHEN ★ PANQUEQUES

**25%
KORTING**

VOOR DE LEDEN VAN VERENIGING
ZAANSCH E MOLEN OP VERTOON
VAN LEDENPAS

PANNENKOEKEN ETEN OP DE ZAAANSE SCHANS? ★ DEKRAAI.NL

RESTAURANT DE KRAAI
KRAAIENPAD 1
1509 AX ZAANDAM
T 075 - 615 64 03
E info@dekraai.nl

OPENINGSTIJDEN

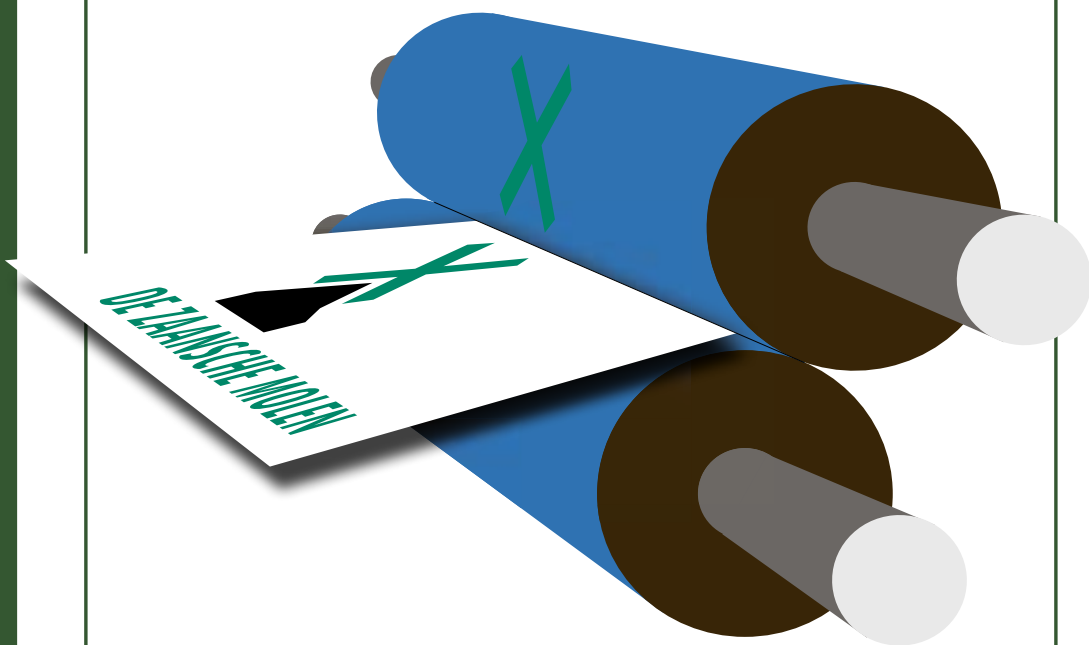
MRT T/M OKT ➡ 09:00 - 18:00
JAN, FEB, NOV EN DEC ➡ 09:00 - 17:00
365 DAGEN PER JAAR GEOPEND!

drukkerij

NUANCE B.V.

dtp - offset - digitaal - plotten - afwerken

NUANCE^{BV}
GRAFISCHE PRODUCTIES

Kalf 1 • 1509 AA Zaandam • Tel.: 075 - 617 03 69
www.nuancegp.nl • info@nuancegp.nl

